

his causis potest magna varietas cogitari, quæ ad duo capita revocatur, quæ sunt mundus et dæmon: tres enim numerari solent hostes animæ, ex quibus isti duo sunt; tertius vero est concupiscentia, quæ ad internas hominis vires pertinet: recte igitur omnia extrinseca impedimenta ad illa duo capita reducuntur. Sub mundo autem comprehenduntur et pravi homines, et mala eorum consilia, vel exempla, et cætera objecta sensibilia concupiscentiam excitantia. De hoc autem toto capite nihil est quod dicamus, nam ex illo præcise spectato, et secluso alio de infestatione dæmonis, nulla differentia potest inter statum puræ naturæ et lapsæ cum fundamento constitui. Nam in puris etiam naturalibus futuri essent pravi homines, eorumque prava consilia, et exempla. An vero in hoc statu major fuerit morum corruptio, majorve Dei ignoratio, quam futura in statu purorum naturalium, nullus potest, nisi divinando, affirmare. Quia nec revelatum est, nec probabili conjectura potest definiri, cum ostensum sit, in pura natura futuram esse tantam pronitatem ad malum, tantamque internam infirmitatem, quantam nunc in lapsa natura experimur.

15. *In quo superat lapsa puram naturam.*— Quin potius, si consideremus paternam traditionem quæ, in hoc statu naturæ lapsæ, melior et sapientior esse potuit quam in statu puræ naturæ, ex ea parte minor esse debuit cæcitas et corruptio in hoc statu naturæ lapsæ quam in pura natura. Nam in præsentis statu, Adam, etiam post peccatum, majorem habuit Dei et moralium virtutum cognitionem, quam si in puris naturalibus conditus fuisset, et ideo melius potuit filios instruere in Dei cognitione et moribus, quam si fuisset in pura natura conditus, etiamsi in illa nondum peccasset; ergo ex hac parte aliquod majus auxilium habuit natura humana, ut non tam facile depravaretur, quam habuisset in illo statu, in quo primus homo in puris naturalibus conderetur, et ab eo sic creato cæteri procrearentur. Quocirca, si, non obstante Adami instructione, atque etiam ejus vita honesta et justa post lapsum et poenitentiam, posterius facile declinaverunt, unusquisque in viam suam, et fere omnes excæcati sunt, multo facilius et generalius credendum est, id fuisse in pura natura eventurum. Ex hoc ergo capite, vel non est differentia, vel, si aliqua est, in natura pura esset major quaedam facilitas peccandi. Est autem valde notandum quod, si quæ major occasio vel facultas bene operandi ex hac parte inve-

niri potuit in hoc statu, non proveniat ex natura, sed ex reliquiis gratiæ, vel gratuitorum donorum, quæ post peccatum in natura lapsa relictæ fuere, ut fuit cognitio Dei et virtutum communicata Adamo, et memoria promissionum, et communicationum Dei, et prioris status, et præteriti lapsus, quæ in eo mansit, et vocatio ad poenitentiam et virtutem, quæ illi postea data est, et promissio Christi cum spe redemptionis ejus, quæ omnia per traditionem ad posteros dimanarunt. Et ita persistendo præcise in naturalibus nullum inter hos status discrimen in hac parte invenitur.

16. *Homo peccato torquentis dæmonis captivus factus.*— De altero vero capite, quod dæmonum impugnationem continet, unum est certum, nimirum, hominem per lapsum, præter amissionem gratiæ et justitiæ, peculiarem dæmonis servitutem contraxisse, et sub ejus captivitate et potestate speciali titulo redactum esse. Ita de Adamo definit Concilium Trident., sess. 6, cap. 5, dicens: *Cum morte incurrisse captivitatem sub ejus potestate, qui mortis habebat imperium, hoc est, diaboli.* Et de omnibus Adæ posteris ait, sess. 6, cap. 4: *Servierant peccato sub potestate diaboli, ac mortis.* Hoc autem intelligi potest de dæmone, vel ut tortore, vel ut tentatore, et sub utraque ratione est intelligendum; nam ita videtur esse a Concilio intellectum. Nam homo peccando factus est reus æternæ pœnæ, ac subinde sub jure dæmonis constitutus, ut, si in hac vita culpam non expiaverit, sub ejus potestate in æternum permaneat, et puniatur. Ex hoc autem præciso respectu non contraxit homo novum impedimentum ad bene operandum in hac vita, neque propensionem aliquam aut incentivum mali, quia reatus pœnæ neutrum ex his effectibus inducit. Neque etiam ad hoc refert, quod executor illius pœnæ futurus sit dæmon, ut per se constat.

17. *Aliud servitutis genus cum objectione.*— Præter hoc vero servitutis genus, fuit etiam homo obnoxius persecutioni et tentationibus dæmonis in hac vita. Nam, licet permissio tentandi hominem non sit dæmoni facta ratione peccati, antea enim illum tentavit, nihilominus quia illum tentando vicit, jus quoddam, vel potius licentiam obtinuit liberius tentandi illum, et homo in pœnam justam, quoad hoc, etiam potestati dæmonis traditus, seu permissus est. Atque ex hoc capite, verisimile est difficiliorem esse homini lapso bonam operationem, etiam moralem, et naturalis ordinis, quam si esset innocens, et in puris

naturalibus. Hæc autem comparatio, si attente res consideretur, neque cum sufficienti fundamento, neque cum debita proportionem fieri potest; quis enim dicere potest, si homo crearetur in puris naturalibus, an pugnaturus esset cum dæmone, vel dæmon permittendus esset illum tentare? Nam hoc providentiæ genus videtur esse superioris ordinis, et ad puram naturam non pertinere. Eademque ratione, incertum est, si in illo statu Deus illam pugnam permetteret, quale adjutorium proportionatum

daturus esset homini, non solum omnino liberaliter, sed etiam ex titulo naturalis providentiæ, creaturæ rationali in tali statu et discrimine constitutæ consentaneæ. Unde, proportionem servata, fortasse nulla est etiam in hoc differentia: si tamen aliqua est, illa magis est ex modo providentiæ pertinentis ad ordinem supernaturalem, et ad gratiam, et justitiam Dei in illo ordine operantis, quæ ex sola statuum differentia oritur, ideoque nihil ad præsentem disputationem conducit.

FINIS PROLEGOMENI QUARTI.

INDEX CAPITUM PROLEGOMENI QUINTI

DE VARIIS ERRORIBUS DIVINÆ GRATIÆ CONTRARIIS.

CAP. I. *De Judæorum errore circa veram Christi justitiam et gratiam.*

CAP. II. *De errore Pelagii contra divinam gratiam.*

CAP. III. *Circa dictum Pelagii errorem nonnulla dubia expendantur.*

CAP. IV. *An Pelagius non solum auxilii gratiæ, sed etiam generalis Dei concursus necessitatem ad humanas actiones negaverit?*

CAP. V. *Quæ fuerit sententia errorve Semipelagianorum, et qui ejus auctores, vel sectatores?*

CAP. VI. *Nonnullis dubitationibus propositis, Semipelagianus error amplius explicatur.*

CAP. VII. *De errore Lutheri et Calvinii et Sectatorum circa gratiam Dei et liberum arbitrium.*

PROLEGOMENUM QUINTUM.

DE VARIIS ERRORIBUS

DIVINÆ GRATIÆ CONTRARIIS.

CAPUT I.

DE JUDEORUM ERRORE CIRCA VERAM CHRISTI
JUSTITIAM, ET GRATIAM.

1. *Prolegomeni partitio.* Explicatis statibus humanæ naturæ, quorum cognitio ad intelligendam gratiæ necessitatem in præsentī statu visa est necessaria, nunc notitiam præcipuorum errorum, qui contra gratiam Dei et Christi fuerunt, præmittere opportunum judicavi, ut facilius paretur via ad Scripturas, et testimonia Conciliorum et Patrum intelligenda, quæ sunt hujus materiæ fundamenta. Tria ergo videntur esse errorum capita circa gratiam divinam, nimirum Judæi, Pelagiani, quibus Semipelagianos, tanquam Pelagianorum reliquias, adjungo, et Lutherani, sub quibus comprehendimus omnes hujus temporis sectarios, eisque antiquos hæreticos Manichæos, et similes qui arbitrii libertatem ac subinde gratiæ fundamentum negarunt, conjungimus. De his ergo tribus capitibus sigillatim dicemus; postea vero scripta canonica, vel ecclesiastica, quæ contra illos auctoritatem habent, proponemus.

2. *Primus Judæorum error.*—Judæos igitur non solum in sua duritia perseverantes, sed etiam in Christum jam credentes, de illius gratia male sensisse, ex Actibus Apostolorum, et epistolis Pauli manifestum est. Notavitque Tertullianus, contra Judæos in princip., et Augustinus, epist. 95, dicens, de Judæis dictum esse: *Ignorantes Dei justitiam, et suam volentes statuere, justitiæ Dei non sunt subjecti. Quia per legem justificari se arbitrabantur, sufficiente sibi ad eam custodiendam libero ar-*

bitrio, hoc est, justitia sua prolata ex natura humana, non donata ex gratia divina, propter quod justitia Dei dicitur; et similia habet sermone 13, de Verb. Apost., capit. 4. Duo autem præcipui errores in eis distingui solent: unus fuit, gratiam Christi ad salutem non sufficere sine legis veteris observatione. Quem errorem etiam aliis Christianis ex gentibus conversis persuadere cœperunt, primum Antiochiæ, deinde in Galatia, et aliis fortasse locis. Qui autem ita sentiebant ante Concilium Apostolorum, Actor. 15, non erant hæretici, quia nondum erat veritas satis declarata, et ab Ecclesia definita. Qui vero post illud Concilium in eadem sententia pertinaces fuerunt, in hæresim lapsi sunt. Cujus defensorem præcipuum fuisse Cherintum, hæreticum hebræum, eumque maxime excitasse turbas contra Petrum et Paulum, pro defendenda observantia legis veteris (de quibus, Actor. 15 et 21), auctor est Epiphanius, contra hæres. 24.

3. *Impugnatur a Paulo ad Galat. 1.*—Ad impugnandum autem errorem hunc, principaliter scripsit Paulus epistolam ad Galat., ut in initio expositionis ejus Hieronymus et Augustinus, et post illos reliqui expositores adnotarunt, et ex initio ejusdem epistolæ satis constat. *Miror (ait) quod sic tam cito transferimini ab eo, qui vos vocavit in gratiam Christi, etc.* Erat enim error ille gratiæ Christi contrarius, quia Cherintus et alii prædicabant fidem Christi, cum tota lege evangelica, non sufficere ad salutem, sed necessariam esse circumcisionem cum aliis veteris legis observantiis, eo quod putarent legem perpetuam esse, ejusque opera per se, et sine Christo potuisse justificare. Inde enim inferebant,

etiam post Christi adventum illam efficaciam et necessitatem obtinuisse, quia non ex Christo, nec propter Christum, sed ex se, et ex libertate operantis illam habebant. Paulus autem, e contrario, demonstrat legem illam per se salutem non contulisse, nec potuisse homines justificare, neque ad hoc fuisse datam, sed propter transgressionem, ut sub illa tanquam sub pædago continerentur homines, donec veniret semen, qui est Christus. Atque in hoc sensu distinguit sæpe ibi Paulus fidem a lege, dicens in cap. 2: *Non justificari homines ex operibus legis, sed per fidem Jesu Christi; et capit. 3: Ex fide justificat gentes Deus.* Per fidem enim non tam actum credendi, quam doctrinam fidei evangelicæ creditam et observatam intelligit. Et ideo ait in eodem cap. 3: *Priusquam veniret fides, sub lege custodiebamur, conclusi in eam fidem, quæ revelanda erat.* Fides enim quæ revelatur, non est nisi doctrina, seu verbum fidei, ut idem Paulus ait ad Romanos 10, quod etiam in cap. 1 vocat *Evangelium*, dicitque esse *virtutem in salutem omni credenti.*

4. *Apost. ad Galatas cum de lege loquitur, de Mosaica; cum de fide, de lege evangelica credita, et observata intelligit.*—Hoc ergo maxime est præ oculis habendum in hac materia, ut intelligamus, quoties in illa epistola Paulus distinguit legem a fide, non de omni lege, nec de solo actu credendi loqui. Nam per legem, solum legem veterem intelligit, et ita cum exciudit necessitatem operum legis, solum loquitur de propriis operibus legis veteris, prout ab illa necessitate aliquam, vel specialem obligationem habebant. Per fidem autem intelligit totam evangelicam doctrinam, et illam dicit justificare, non ut creditam solum, sed ut creditam, et observatam, seu opere completam. Et utrumque satis explicuit in cap. 5 ejusdem epistol. ad Gal. dicens: *Qui in lege justificamini, a gratia excidistis; nos enim spiritu ex fide spem justitiæ expectamus. Nam in Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed fides quæ per charitatem operatur; et infra: Vos in libertate vocati estis fratres, utique a jugo legis veteris, ut declarat subjungendo, Tantum ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per charitatem servite invicem.* Si ergo scopus illius epistolæ præ oculis habeatur, non erit difficile uti in vero sensu testimoniis ejus in hac materia, quod nunc nobis propositum est.

5. *Judæorum alter error.*—Alter Judæorum error fuit, gratiam Evangelii non esse

communem omnibus gentibus, sed specialiter datam esse Judæis propter legis veteris observationem. Ideoque gentes non esse Judæis in Christi Ecclesia æquiparandos, sed hos esse illis præferendos. Ita colligitur clare ex discursu Pauli in epistola ad Rom., ut ibi expositores, et Patres notant, et singulariter Augustinus in expositione inchoata illius epistolæ, in cujus initio sic ait: *In epistola, quam Paulus Apostolus scripsit ad Romanos, quantum ex ejus textu intelligi potest, questionem habet talem, utrum Judæis solis Evangelium Domini nostri Jesu Christi venerit propter merita operum legis, an vero nullis operum meritis præcedentibus, omnibus gentibus venerit justificatio fidei, quæ est in Christo Jesu.*

6. *In quo distinguantur prædicti errores.—Ratio dubitandi.*—Quæri vero non immerito potest, an hic error sit distinctus a præcedenti; non enim parum hinc pendet intelligentia utriusque epistolæ ad Romanos et ad Galatas, quæ in hac materia de Gratia maxime necessaria est. Videri autem potest, non esse distinctos errores, sed unum, quia non potuerunt aliqui Judæi asserere, gentes non esse ad gratiam Evangelii admittendas, etiamsi circumcidi vellent, et cum effectu prius circumciderentur. Quia quilibet gentiles poterant fieri proselyti, si vellent, et ab ipsis Judæis non solum admittebantur, sed etiam inducebantur, ut ex Matth. 23 constat. Deinde etiam erat certum, illos proselytos servantes legem numerari inter filios Abraham, et ideo ad illos etiam pertinere promissiones Abraham factas; ergo negare non poterant gentiles circumcisos admittendos esse ad Evangelium; ergo solum potuit esse controversia, an gentiles essent capaces gratiæ evangelicæ absque circumcisione vel solum mediante illa. Et in hoc errarunt illi contra quos scripsit Paulus in epist. ad Galat.; ergo non potuit esse alius error, quem impugnat in epistola ad Romanos. Quia Judæi, qui insultabant contra gentiles, et negabant illis esse communicandam gratiam Evangelii, necessario id intelligebant de gentibus in præputio manentibus; nam si circumciderentur, jam illos inter Judæos computabant. Et hoc videtur sensisse Hieronymus in Præfatione epistolæ ad Galatas, cum dicit eandem esse utriusque epistolæ materiam, et in utraque antiquæ legis cessationem, et novæ introductionem specialiter contineri, solumque differre, quod in epistola ad Romanos *altiori sensu, et profundioribus Paulus usus est argumentis.*

7. *Errorum illorum convenientia.*—In hoc

puncto dicendum breviter est, errores illos parum quidem in re ipsa differre quoad ea, quæ in ipsis vel negantur, vel affirmantur, nihilominus vero multum distare, vel in fundamentis, vel etiam in primaria utriusque erroris intentione et assertione. Declaratur: nam probabilius videtur, ut discursus factus ostendit, nullos Judæorum in Christum credentium absolute et simpliciter dixisse, non esse concedendam gentibus salutem, aut gratiam Evangelii, aut vocationem ad Christi Ecclesiam, sed tantum sub ea conditione, *nisi circumcidantur*, vel (quod idem est), *si in præputio maneat*. Quod quidem de primo errore manifestum est ex Actor. 15 et 21, et epistol. ad Galat., in quibus locis præcipue fit illius mentio. De hoc vero posteriori constare potest ex Act. 10 et 11, nam cum in priori capite narasset Lucas visionem Petri, et initium prædicationis Evangelii ad Gentes in Cornelio, et qui cum eo audiebant a Petro verbum Dei, quando Petro adhuc loquente, *cecidit Spiritus Sanctus super eos*, additur: *Et obstupuerunt ex circumcissione fideles, qui venerant cum Petro, quia et in nationes gratia Spiritus Sancti effusa est*. Existimabant ergo Judæi, etiam Christiani et fideles, usque ad illud tempus, gratiam Christi non fuisse communicandam gentibus, utique in præputio manentibus: unde additur c. 11, cum Petrus ascendisset Hierosolymam, eosdem qui ex circumcissione erant, adversus illum disceptasse dicentes: *Quare introisti ad viros præputium habentes, et manducasti cum illis?* Non ergo scandalum patiebantur in hoc, quod ad homines ex gentibus natos accederet, sed *ad præputium habentes*; si enim circumciderentur, non scandalizarentur. Atque ita utrique Judæi putabant, sine circumcissione non posse gentiles salvari, neque ad poenitentiam vel Evangelium recipi; cum illa vero posse, et consequenter circumcissionem cum Evangelio esse conjungendam, neque fidem Christi sine circumcissione sufficere ad salutem: sic ergo in re ipsa, et in assertionibus, vel negationibus suis multum conveniebant.

8. *Eorumdem diversitas*. — Potuit autem esse diversitas, quia hi posteriores putabant non esse prædicandum Evangelium gentibus nondum circumcisis, sed prius fuisse inducendos ad circumcissionem, et postquam essent circumcisi, illis fuisse prædicandum Christum et Evangelium. Et hoc significatur Actor. 11, cum dicitur eos, qui dispersi fuerant a tribulatione, quæ facta erat sub Ste-

phano, perambulasse usque ad Antiochiam: *Nemini loquentes verbum, nisi solis Judæis*. Moveri autem potuerunt, quia putabant Christum, ejusque gratiam solis filiis Abrahamæ fuisse promissam, filios autem Abrahamæ esse debere, aut naturales, et ab eo originem ducentes, aut saltem adoptatos per circumcissionem, ideoque nemini fuisse Christum prædicandum, vel baptismum Christi conferendum, priusquam circumcideretur. Potuitque hic error in hoc sensu intellectus perseverare in Judæis qui Romæ habitabant, quando Paulus ad Romanos scripsit.

9. Alii vero, qui priorem errorem Galatis persuadebant, fortasse non negabant, gentibus, etiam non circumcisis, prædicari posse Evangelium, sed solum contendebant non esse separandum a circumcissione, sive simul, sive quoecumque ordine Evangelium cum lege, et baptismum cum circumcissione conjungantur. Actor. enim 15, Judæi, qui Antiochiam pervenerant, et viderant Ecclesiam ex gentibus congregatam (ut dicitur c. 14), non reprehenderunt Paulum, aut Barnabam, eo quod gentes præputium habentes baptizassent, sed solum superseminarunt zizaniam dicentes: *Nisi circumcidamini secundum morem Moysi, non potestis salvari*. Et postea, in Concilio Apostolorum, iidem Judæi solum dicebant: *Quia oportet circumcidi eos, præcipere quoque servare legem Moysi*. Et in eodem errore perseverabant illi de quibus dictum est Paulo, Actor. 21: *Vides, frater, quot millia sunt in Judæis, qui crediderunt, et omnes æmulatores sunt legis?* Imo, ex his quæ ibi subjunguntur, colligi potest aliud discrimen. Nam priores, quos in epistola ad Romanos Paulus impugnat, omnibus hominibus dicebant, legem esse necessariam, neque gratiam Christi sine illa sufficere. Alii item legis æmulatores, licet fortasse in principio idem dicerent, postea ad hoc pervenisse, et hoc tantum contendisse videntur, ut saltem a Judæis conversis ad fidem lex observaretur, ut ibi significatur, cum ad Paulum ita Judæi loquuntur: *Audierunt autem de te, quia discessionem doceas a Moyse eorum, qui per gentes sunt, Judæorum, dicens non debere eos circumcidere filios suos*, ubi ostenditur, non de gentibus, sed de solis Judæis æmulationem fuisse.

10. *Potissimum discrimen errorum*. — Denique potissimum discrimen, quodque nostro instituto magis deservit, esse videtur in fundamento et intentione erroris. Nam isti æmulatores legis, et defensores primi erroris, præ-

cipue intendebant legem observandam esse a Christianis, vel omnibus, vel saltem ex Judæis conversis ad fidem, quia credebant legem illam latam esse a Deo, ut per se sufficientem, ac necessariam ad salutem, ac subinde ut perpetuo duraturam, et obligaturam. Ideoque, licet admittendum crederent Evangelium, non tamen ut per se sufficiens, saltem Judæis, neque ut excludens legem, sed ut miscendum cum illa, seu conjungendum.

11. Alii vero fautores posterioris erroris præcipue nitentur in merito operum suorum, dicebantque solis Judæis communicandam esse Christi gratiam, quia per justitias suas et observationem legis, illi soli eam meruerant, gentiles vero utpote idolorum cultores, tanto bono esse indignos. Et hoc discrimen maxime ostendit discursus Pauli in epist. ad Galatas et ad Roman. ; nam in epist. ad Galatas præcipue confutat priorem errorem, ostendendo legem veterem non propter se, nec in perpetuum datam esse, sed tantum ut pædagogum, ad separandum populum illum a gentium ritibus, et idololatria, *donec veniret semen, quod est Christus*. In epistola vero ad Romanos, præcipue confundit Paulus præsumptionem Judæorum, demonstrando gratiam Christi non dari ex operibus legis, sed ex sola Dei misericordia. Et quia gentiles etiam contemnebant Judæos eo quod Christum crucifixissent, illorum etiam peccata et morum corruptionem Paulus commemorat, ut eos etiam humiliet et confundat. Et hac occasione de peccato originali, quod totam naturam humanam infecit, omniumque peccatorum ejus origo fuit, doctrinam tradit, ut ita concludat, omnes indignuisse redemptione Christi, ejusque gratiam omnibus gratis offerri.

12. *Ab his duobus erroribus universi pullularunt*. — Atque ita in priori errore duo sunt proprie et directe contra gratiam Christi. Unum est, legem ante Christi adventum per se justificasse, et ad salutem sufficientem fuisse. Alterum, etiam post Christi adventum esse necessariam, saltem Judæis, ac subinde fidem Christi non sufficere illis ad salutem. Quod potuit a Judæis cogitari, vel quia de Christi redemptione, ejusque sufficientia non recte sentiebant, vel quia putabant legem illam datam esse a Deo ut perpetuo servaretur. Et quoad hoc posterius fundamentum, impugnat hic error in materia de Legibus. Quoad prius vero, in materia de Incarnatione multa contra illam dicuntur, et in sequentibus impugnetur. Alii vero Judæi non solum erra-

bant, asserentes legem potuisse per se justificare, sed etiam quia credebant legem sibi datam esse ex meritis suorum parentum, et Evangelium ipsis tantum esse missum propter suum meritum. Unde in hoc posteriori errore multi contra divinam gratiam continentur, a quibus orti sunt omnes, qui postea inventi sunt, ut videbimus. Primus est, gratiam Dei propter opera nostra dari: secundus est, homines posse totam legem implere suis viribus, ut gratiam consequantur. Unde sequitur tertius, hominem non indigere gratiæ adjutorio ad bene operandum, sicut oportet ad justitiam apud Deum obtinendam, cum quo alius connectitur, nimirum gratiam Dei et Christi non esse adjuvantem, seu auxiliantem ad recte vivendum, sed vel ad remissionem peccatorum, vel ad justitiæ incrementum. Imo addit Chrysost., hom. 6 in epist. ad Rom., Judæos errasse, dicentes gratiam Christi non esse sibi necessariam, quia in sola lege satis justificabantur. Quod intelligendum existimo de Judæis non conversis ad Christum, sed in sua perfidia obduratis. Judæi enim facti Christiani non potuerunt negare gratiam Christi; potuerunt autem errare destruendo rationem gratiæ, suis meritis illam tribuentes, quod præcipue confutare intendit Paulus in dicta epistola: inde vero ulterius dicit sequi, gratiam Christi necessariam non fuisse, si ex lege esset justitia, ac subinde gratis Christum mortuum esse, ut ad Galatas 2 scribit. Et ita omnes prædicti errores ex dictis epistolis Pauli sufficienter confutantur, ut postea videbimus: nunc enim hæc solum præmittimus, ut origo errorum in hac materia, et prima occasio Paulo oblata ad gratiam Dei prædicandam, præ oculis habeatur.

CAPUT II.

DE ERRORE PELAGII CONTRA DIVINAM GRATIAM.

1. *Error Pelagii*. — Post Judæos, primus qui inter hæreticos male de gratia Dei sensit, fuit Pelagius, circa annum Domini quadringentesimum; de illo enim ait Vincentius Lyriensis, cap. 24: *Quis unquam ante profanum illum Pelagium tantam virtutem liberi præsumpsit arbitrii?* etc.; et cap. 9 Pelagianos introduxerat dicentes: *Nobis auctoribus, nobis principibus, nobis expositoribus, damnate quæ tenebatis*, etc. Et idem sentit Augustinus, lib. de Hæresib., in 88, et lib. de Bono persev., cap. 21, et sæpe alias. Verum hoc de tota hæ-